

Maal, om et slikt Jordbrug end dannes af forstellige, særlig Skuldsatte, Lodder." Det er altsaa en væsentlig anden Bestemmelse end den, som findes her, men den fandtes formuleret som en Udvidelse af den Fæstevang, vi nu have for Gaardbruget. I det foreliggende Forslag ere Udtrykkene, som sagt, ændrede og det saaledes, at Indholdet ogsaa bliver et andet, men Resultatet bliver dog det samme. Det, man vil gøre, er at lægge en Tvang paa Benyttelsen af de her omhandlede Lodder, saa at det med Høje kan stemples som en modificeret Fæstevang. Jeg tror ikke, man kommer frem ad den Vej. Jeg tror, man herved gør et saadant Indgreb i Ejendomsretten, at man vil komme i Strid med Grundlovens Bestemmelse om Ejendomsrettens Ufrænkkelighed. Det er noget helt andet end den Fæsteforpligtelse, vi have hvilende paa Gaardbruget og som har bestaaet fra gammel Tid, altsaa længe før Grundloven. Det er klart, at vi ogsaa have Ret til efter Grundloven at undergive denne Forpligtelse de nærmere Regler, som man finder nødvendige for Forpligtelsens Opretholdelse paa heldigste Maade, men her skabe vi en hel ny Forpligtelse for Ejere af Huslodder af den Bestaafenhed, som Lovforslaget bestemmer, og denne ny Forpligtelse er en meget væsentlig Indskrænkning i Ejendomsretten over disse Huslodder. Jeg tror ikke, man er berettiget til at gøre det, naar man ikke samtidig rejser Spørgsmaalet om en Erstatning for denne Forringelse i Ejendomsretten. Det er mindre heldigt, naar man i Lovforslaget har ladet det være afgørende for vedkommende Lodder, om de ere særskilt matrifulerede. Det er afhængigt af rene Tilfældigheder, om et Husmandsbrug ligger paa en særskilt matrifuleret Lod eller ikke, navnlig ogsaa, om de ligge paa en særskilt matrifuleret Lod saaledes, at de optage hele Lodden, uden at nogen Del af den er forbeholdt Ejeren til andet Brug. At lade det være afgørende, naar man vil gøre et saadant Indgreb i Ejendomsretten som det her omhandlede, om vedkommende Hus er opført paa en særskilt matrifuleret Lod, eller om det er en Del af en større Lod, der ogsaa tjener til andet Brug, tror jeg paa ingen Maade kan forsvares, fordi man kommer ind paa Regler, der ere fuldstændig ubillige mod dem, der tilfældigvis have deres Hus liggende paa en selvstændig matrifuleret Lod. Det gør selvfølgelig ogsaa Reglen endnu mere betænkelig, end den ellers vilde være.

Det sidste Afsnit af Loven, der gaar ud paa at fastsætte de Bestemmelser angaaende Sejemaalet, at det kun kan indgaa med 12

Mars Uopsigelighehed, er i Virkeligheden ogsaa et meget betænkeligt Skridt at komme til. Hvorvidt man overhovedet kan give en saadan Regel, skal jeg ikke komme ind paa, men det er et betænkeligt Skridt, i alt Fald naar man ikke undtager de saakaldte Tjenestehuse. Vil man undtage disse, vil man let se, at man da gør Reglen her af en væsentlig ringere Betydning, end den vilde være; man naar da ikke nær saa langt. Men vil man ikke undtage Tjenestehusene, giver man en Regel, som vil være umulig at praktisere, idet den ganske vil udelukke Ejendomsbesidderne fra at knytte Tjenestefolk til sig paa den Maade, at en Del af Lønningen ydes som Fri bolig i Tjenestehusene. Det kunde man slet ikke gaa med til, naar en saadan Overdragelse skulde være bunden til Uopsigelighehed i 12 Aar. Men i det hele taget tror jeg rigtig nok, at man, hvis man vil gennemføre disse Bestemmelser, som de ere, vil komme til noget helt modsat af det, man har tilsigtet. Forholdet er det, at bortset fra de saakaldte Pligthuse, det vil sige Huse, der ere oprettede ifølge administrativt paalagt Tvang som Vederlag for Tilladelse til Sammenlægning af Jord eller til Udtagelse af Jord til Skovdyrkning og nogle andre Tilfælde, er vedkommende Ejere raadig over, om han vil opretholde sit Hus eller ikke, han kan rive det ned, han kan flytte det, hvorhen han vil, og i det hele taget er der ikke nogen Hus-tvang paa samme Maade, som vi kende til Grundtvang. Men skulde en saadan Bestemmelse som denne komme, vil det jo drive Folk bort fra at have Huse. Der er ingen, der vil underkaste sig disse Bestemmelser, og man vil da, saa snart der virkelig kommer Alvor ind i Forhandlingerne om Gennemførelsen af en saadan Lov som denne, søge snarest at komme bort fra saadanne Huse, da de i samme Øjeblik Loven kommer ud, ville saa en meget ringere Værdi, i alt Fald væsentlig ringere, end de hidtil have haft. Jeg tror, man vil modarbejde sit Formaal meget væsentligt ved de Lovbestemmelser, som her er Tale om.

Hvad endelig det mellemste Afsnit af Loven angaar, omhandler det jo et helt andet Forhold. Det angaar det Forhold, at man skulde søge at faste Fæste- og Lejehusmændene Sikkerhed for, at de kunne saa Godtgørelse for de Forbedringer, som de anvende paa deres Ejendomme. Det er i det hele taget Bestemmelser, med hvilke man ganske anderledes kan have Sympati, end med de Bestemmelser, jeg hidtil har omtalt. Jeg tror, at her er et Omraade, hvor der virkelig kunde udrettes noget. Men vil man se at komme frem ad den Vej, vil jeg meget tilraade